

Hoewel niet passend bij den titel, voeg ik hierbij nog eenige aantekeningen betreffende de fauna. Beer en tijger zijn in deze streken gewone verschijningen, d.w.z. men ziet meestal alleen de sporen! Het is mij opgevallen, dat de tijger graag gebruik maakt van de voetpaden, die daar voor het werk waren aangelegd. Bij een ochtendbezoek aan een *Rafflesia* bleek het, dat een groote tijger kort te voren het nieuwe voetpad bijna over de geheele lengte had gevolgd; zelfs van de trapjes was een dankbaar gebruik gemaakt.

Tapiers zijn zeldzaam. Olifanten vertoonen zich nooit in dit gedeelte van den Barisan.

C. N. A. DE VOOGD.

BRILVOGELS

Op de eilanden in den Baai van Batavia komen als brilvogels de *Zosterops maxi* voor. Op „Onrust” zijn zij zeer sterk vertegenwoordigd. Het zijn kleine vogels, zeker niet grooter dan 7 cm. De kleur is over het algemeen groen, op den rug meer bruin, terwijl de buikzijde geelgroen is. De vleugelranden zijn donkerder, op het zwarte af. Hun naam hebben zij te danken aan een witten ring of gordel rond het oog; deze indruk van een bril wordt nog verhoogd, doordat er een donkere streep loopt van den witten ring naar den snavel. Het voedsel bestaat voor een groot deel uit vruchten en zaden, maar de jongen worden zeer dikwijls, zoo niet altijd, met insecten gevoerd. Zij maken heel aardige nestjes, die zij altijd aan eenige dunne takjes of draden ophangen.

Daar de vogels op „Onrust” beschermd worden, durven zij dichter bij de menschen te bouwen, zoodat zij beter in hun doen en laten zijn te volgen. Hierdoor ziet men ook weer meer de moeilijkheden, waarmee zij te kampen hebben. Er moeten natuurlijk ook verschillende broedsels slagen, anders zouden de vogels uitsterven in plaats van zich te vermeerderen. Nu is het waar, dat in de tropen de broedtijd het heele jaar door duurt, doch er zijn toch heel wat oorzaken aan te wijzen, waardoor legsels mislukken. In den tijd, dien ik op „Onrust” heb doorgebracht, heb ik de geschiedenis van enkele nestjes gevolgd.

Het eerste hing in een van de kippenhokken. De hekken hiervan zijn voor een groot gedeelte met klimplanten begroeid, welke natuurlijk prachtige plaatsen opleveren om nestjes op te hangen. Tusschen de bladeren zijn de vogels zelf ook nauwelijks te zien en daar dus mooi beschut, zoolang zij stil zitten. Het eenige, waardoor zij zich verraden, is het piepen der jongen, die stevige longen schijnen te hebben. De nestjes zijn meestal net kleine wiegjes, die slechts aan twee punten opgehangen zijn. De legsels bestaan altijd uit twee kleine egaal blauw-groene eieren van hoogstens $1\frac{1}{2}$ cm lengte. De jongen worden heelemaal kaal geboren, maar al spoedig komen zij in de veeren. Zij groeien vlug en na een poosje vullen zij met hun beiden het heele nestje op. Zoodra zij uitgevlogen zijn, komen zij niet meer in het nest terug, maar blijven nog wel een heelen tijd bij de ouders, zelfs zoolang, dat zij niet eens meer van deze te onderscheiden zijn, behalve door hun gebedel om voedsel. De nestjes in de kippenhokken komen over het algemeen goed terecht. Bij één van deze ben ik eens door één van de oude vogels weggelokt,

doordat hij zich op den grond liet vallen en deed, alsof hij lam was. Hoelang hij dit zou hebben volgehouden, weet ik niet, daar ik medelijden met hem had en doorgelopen ben. Toch vond ik het aardig dit zelf ook eens gezien te hebben, daar ik het alleen nog maar gelezen had.

Maar zooals ik reeds schreef, hebben wij ook dikwijls genoeg ongelukken opgemerkt. Een stelletje had een nestje gebouwd in zeer laag hangende takken van een tamarinde-boom. Wij konden gemakkelijk in dit nestje kijken. Toen wij het ontdekten, lagen er twee bijna kale jongen in. Na eenige dagen waren de diertjes verdwenen; toch was de tijd te kort geweest, dan dat zij konden zijn uitgevlogen!

Een tweede paar probeerde het in mijn achtergalerij. Deze wordt niet veel gebruikt, zoodat zij het daar vrij rustig hadden. Toen zij eenmaal aan het broeden waren, lieten zij zich niet meer verjagen, zelfs niet door koelies, die aan mijn badkamer werkten. Deze plaats scheen zij erg mooi te vinden; zij hebben het nest tot driemaal toe gebruikt, hoewel alles mislukt is. De mislukking ging zelfs in stijgende lijn. Den eersten keer zijn de jongen vrij groot geworden; den tweeden keer vond ik een pas uitgekomen vogeltje onder het nest, terwijl van het laatste legsel de eieren wel zwaar bebroed waren, maar ook van deze lag er toen een kapot onder het nest. Wie of hier de boosdoener geweest is, weet ik niet. De vogels hebben het nest nog wel weer in orde gemaakt, maar tot broeden is het daarna niet meer gekomen.

Bij het vorige nestje zullen zeer waarschijnlijk vogels, zooals wielewalen of drongo's ¹⁾ wel de vijanden geweest zijn. Bij het nu volgende geval waren het veel kleinere dieren, die echter door hun groot aantal gevaarlijk werden. Vlak bij de woning van de familie STEINFURTH hadden eenige brilvogeltjes de takken van een waringin uitgezocht om er hun wiegje in te hangen. Het was uitstekend verstopt en de diertjes hielden zich zoo stil als er iemand langs ging en zelfs als er geveegd werd, dat wij hen werkelijk heelemaal bij toeval ontdekten. Ik trok eens bij het langs komen een luchtwortel los, die in de takken en misschien zelfs in het nestje vast zat. Dit was te veel voor vogelzenuwen en het diertje vloog op. Toen wij keken, lagen er twee pas uitgekomen jongen in. Wij hebben getracht het nestje te kieken, maar op den afdruk is er niets van te ontdekken tusschen al de bladeren. Zelfs deze belangstelling vond het diertje goed en bleef trouw zijn jongen verwarmen. Een week lang hebben wij nog plezier van de kleine familie gehad. Den achtsten dag echter, toen de kinderen net aardig in de veeren begonnen te komen, vonden wij het nest beroofd en wel door groote roode mieren, de semoet rang-rang. Deze gebruiken hun poppen om in de boomen de bladeren aan elkaar te spinnen tot groote nesten. In dit geval hadden zij de poppen gebruikt om de arme vogeltjes in te spinnen, waarschijnlijk om hun gemakkelijker uit het nest te kunnen lichten. Toen wij de diertjes vonden, waren zij aan de takjes boven het nest vastgesponnen. Dit moet alles zeer vlug in het werk gegaan zijn, want de ouders zijn nog één keer met voedsel teruggeweest, maar daarna niet meer. Na weken zijn er nog een paar vogels met het nest bezig geweest. Wij hoopten, dat zij het nog eens probeeren zouden en hadden al allerlei beschermingsmiddelen tegen de mieren uitgedacht, maar het bleek niet noodig te zijn: zij braken het nestje juist af. Dit afbreken van oude nesten heb ik nog in twee gevallen waargenomen. Ik denk,

¹⁾ Van wielewalen en drongo's is niet bekend, dat zij jonge nestvogels eten.

dat zij van het materiaal weer een nieuw huis bouwen; zeker weet ik het niet, daar ik de nieuwe in geen der gevallen gezien heb.

In één geval kon ik het voeren der jongen gemakkelijk volgen, daar de ouders als bouwplaats een plant hadden uitgezocht, die vlak naast een ongebruikte kamer stond. Hiervan bleven de jaloeziën dus altijd gesloten en door de retsen heen kon ik juist in het nestje kijken. De jongen waren helaas al vrij groot toen ik hen ontdekte en zijn spoedig uitgevlogen. De ouders kwamen altijd met insecten thuis. Waren deze te groot, zoodat de jongen het voedsel niet konden inslikken, en konden de groote vogels het niet stuk krijgen, dan aten zij het zelf op en gingen nieuw eten zoeken. Maar het werd altijd eerst geprobeerd, hoe groot de brokken ook waren. Ook bij een tweede nest heb ik de vogels alleen met insecten bij de jongen zien komen.

Ik heb de brilvogeltjes altijd met liefde bestudeerd en hoop uw belangstelling voor deze aardige diertjes een beetje opgewekt te hebben.

„Onrust”, 6 Augustus 1932.

Dr L. E. Æ. VAN LUMMEL.

VAN EEN IN VRUCHTEN BORENDE UIL **(*Ophideres fullonica* Linn., De Indische Banduil)**

Voorzoover mij bekend is, is de biologie dezer fraaie en interessante soort nog niet ietwat uitvoerig beschreven, wel is hier en daar fragmentarisch iets vermeld. MOORE, in „The Lepidoptera of Ceylon” beschrijft de vlinder, doch wat de rups aangaat alleen den vorm.

In zake den duur der ontwikkeling heb ik niets in de literatuur kunnen vinden, terwijl ook i.z. voedsterplanten weinig bekend schijnt te zijn.

De vlinderbeschrijving is al zeer oud. LINNÉ beschreef de soort als *Phalaena Noctua fullonica*; verder heeft ze talrijke synoniemen, die echter alle verouderd zijn. MOORE geeft nog *Othreis* als gelachtsnaam aan, BINGHAM echter *Ophideres*. De vlinders vliegen buiten wel eens voor onze voeten en zijn verdwenen als ze gaan zitten, daar ze sterk een donkere dorbladkleur op de voorvleugels vertoonen, die, in rust, de opvallende achtervleugels bedekken.

De rupsen ziet men echter zelden, behalve wanneer men toevallig op de voedsterplanten stuit. Zoo vind ik de rupsen al sinds 1919 op een bepaalde plant in den Cultuurtuin te Buitenzorg, voor zoover mij bekend de eenige vindplaats aldaar en wel op een *Tiliacora*-soort (*T. ? acuminata* HOOK. et THOMS.), een klimplant. Zij vallen dadelijk op, daar de hoofdkleur der rups vaak gitzwart is met lichtgeel met donkerpurpere oogvlekken en lichtblauw kernvlekje en andere geelwitte en roodbruine stippen en vlekken.

Voor Britsch Indië vond ik als voedsterplant opgegeven *Quisqualis* (Combretaceae). Voor verwante soorten (*O. salaminia* FABR. en *O. ancilla* CR.) is *Menispermum* als voedsterplant vermeld. Ook *Tiliacora* is een Menispermaceae!

De 1 mm groote, lichtgroene eieren, met honingraatsculptuur, worden zoowel boven op de jongste en jongere blaadjes en stengels der plant afgezet als op en onder de oudere bladeren. Ze worden één voor één gedeponeerd, doch soms eenige op